

Dreeslezing 2008 Naar een solidaire participatiemaatschappij

Door Professor dr. Leo Stevens

Op vrijdag 11 april 2008 heeft professor dr. Leo Stevens, emeritus hoogleraar fiscale economie van de Erasmus Universiteit Rotterdam, de jaarlijkse Drees-lezing gehouden. Stevens nam als vertrekpunt voor zijn beschouwing de in de Drees-lezing 2007 door Alexander Rinnooy Kan onderstreepte noodzaak ons beeld omtrent het ideaal van de verzorgingsstaat aan te passen. Rinnooy Kan verwoordt daarin de opvatting van de Sociaal-Economische Raad dat een overgang noodzakelijk is van 'verzorgingsstaat' naar 'participatiemaatschappij'. Daarvoor is nodig dat de doelstellingen van de verzorgingsstaat en de rol van de overheid worden bijgesteld. Het impliceert een duidelijke accentverschuiving in bestuursvisie.

Het bestaande beleid, dat sterk is gericht op inkomensbescherming en herverdeling van de primaire inkomensverhoudingen, moet worden bijgebogen. De overstap van een verzorgingsstaat naar een participatiemaatschappij is niet zonder gevolgen voor het belastingstelsel. Daarop was de beschouwing van Stevens gericht. Zoals overal elders, is ook ons belastingstelsel historisch gepokt en gemazeld door de heersende maatschappelijke omgangs- en bestuursvormen. Het vertoont de karaktertrekken van de gemeenschap waarin het is gevormd.

Stevens heeft in dat kader de budgettaire en instrumentele functie van de belastingheffing aan een nadere analyse onderworpen. Hij werkte concrete mogelijkheden uit die erop zijn gericht de solidariteit in de samenleving te behouden en het draagvlak daarvoor te versterken door verbetering van de economische verhoudingen en omstandigheden en de participatie te stimuleren. Naast de daarvoor vereiste vermindering van de regeldruk kwam hij met uitgewerkte plannen tot stroomlijning van het fiscale stelsel. Hij ging in op enkele taboeachtige onderwerpen met een fiscale dimensie, zoals de fiscalisering van de AOW, het woonbeleid, de Europese harmonisatie, het arbeidsmarktbeleid en het gezinsbeleid. Ook zijn mogelijkheden voor drastische fiscale vereenvoudigingen gepresenteerd. Daarbij valt onder andere te denken aan de ombouw van de te bewerkelijke ondernemersfaciliteiten, de loonsomheffing, de vlaktaks-plus en de tarief-uniformering in de omzetbelasting.

Na afloop van de Drees-lezing is Leo Stevens in debat gaan met een forum waaraan deel namen: mw. A. Jongerius; voorzitter FNV, drs. L.M.L.H.A. Hermans; voorzitter MKB-Nederland en mr. drs F.J. Paas; voorzitter CNV. Het forum staat onder leiding van drs. J. Van Zijl: voorzitter MBO-Raad en lid van het curatorium van de Drees-lezing.